

verschijnt driemaandelijks

COOLIA

Kontaktblad van de

Nederlandse Mycologische Vereniging

DEEL 19, NR. 4

OKTOBER 1976

GALERINA - VREUGDE III: GALERINA AMPULLACEOCYSTIS VERSUS GALERINA LARIGNA

E. Kits van Waveren

Koninginneweg 134
Amsterdam

Een jaar na zijn bewerking van het geslacht *Galerina* in Nederland (1) heeft Barkman (2) nog eens de vraag besproken of *Galerina ampullaceocystis* Orton en *Galerina larigna* Singer nu al dan niet als synoniemen moeten worden beschouwd. Orton had hem geschreven, dat hij beide soorten niet synoniem achtte, maar Barkman kwam tot de konklusie, dat zij het wel waren. Ik ben, zij het langs een andere en door Orton niet aangegeven weg, tot dezelfde konklusie gekomen als Orton. De geschiedenis is als volgt:

Kühner (5) gaf een uitnemende beschrijving van een soort, die hij *Galera camerina* (Fries? sensu Quélet) noemde. Daarbij gebruikte hij een beschrijving, die hij van Josserand had gekregen en voegde er zijn eigen aantekeningen aan toe. Deze soort wordt gekenmerkt door de volgende negen karakteristieke eigenschappen:

1. kleine hoed (4-21 mm) met duidelijke umbo; 2. steel naar de basis toe in toenemende mate roodbruin en ook veel donkerder;
3. aanwezigheid van een zeer duidelijke manchetvormige witte ring of annulaire zone op circa eenderde van de steellengte vanaf de top; 4. aanwezigheid (meestal zelfs rijkelijk) van duidelijke witte velumresten op vrijwel het gehele steeloppervlak beneden de ring of annulaire zone (een enkele maal zelfs appendiculaire velumtandjes aan de hoedrand); 5. sporen (9-)9,9-11,7 x 5,4-6,3 (-7,2) -m, praktisch glad tot miniem ruw (olie-immersie!);

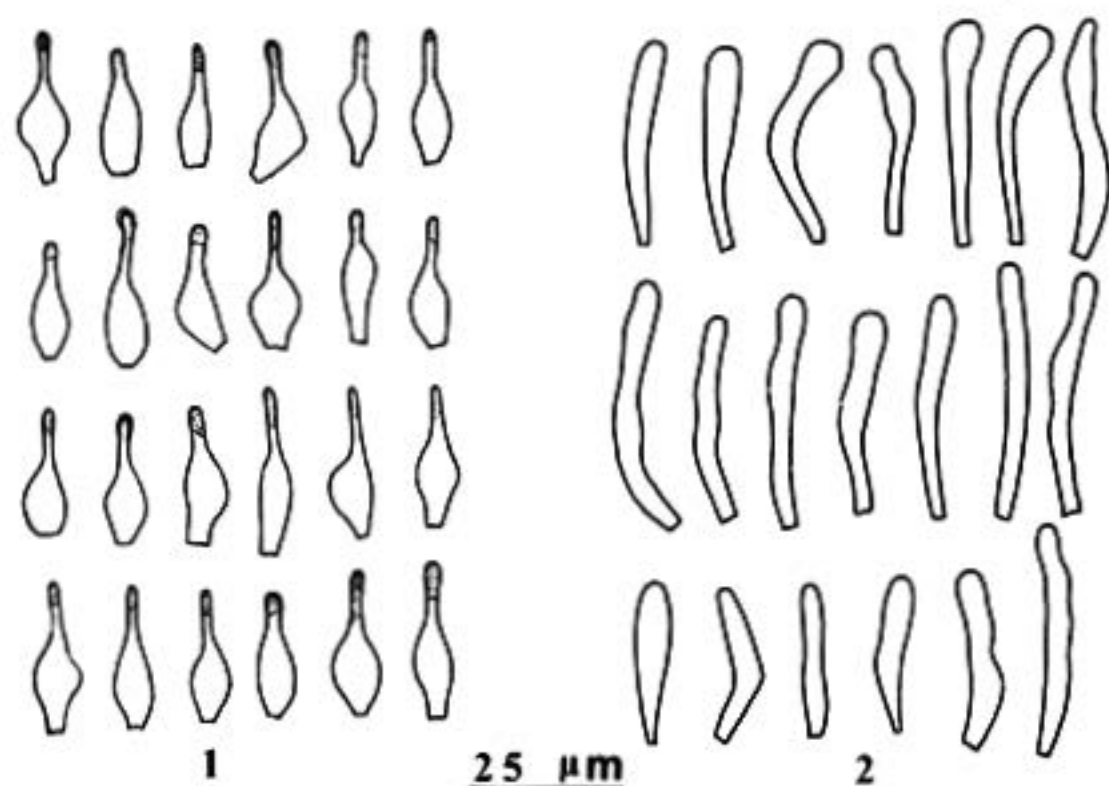

Fig. 1-2 Cheilocystidia. 1. *Galerina ampullaceocystis*
2. *G. larigna*

6. 2-sporige basidia; 7. lamelsnede min of meer dicht bezet met ampulvormige kleine cheilocystiden, 20-35(-40) μ m lang, met een buikige basis van 4-12,5 μ m breedte, een zeer dunne hals, die zelden puntig uitloopt, maar vrijwel altijd eindigt in een klein capitulum van 1,4-3,6(-4,5) μ m breedte, waarbij het opvallend is, dat dit capitulum en meestal ook het halsgebied direkt daaronder bedekt is door een dun, in NH_4OH (10%) licht groenig slijm laagje, waarvan men de ondergrens vaak net nog als een dun lijntje kan waarnemen (fig. 1); 8. afwezigheid van pleurocystiden; 9. duidelijke en soms zelfs sterke meelgeur en meelsmaak.

Deze soort bleek ik zelf zeven maal te hebben gevonden (eigen herbarium); in het Rijksherbarium bevonden zich drie vondsten van C. Bas, drie van P. Jansen en twee uit Duitsland, terwijl Josserand zo vriendelijk was mij twee exemplaren te sturen (geschonken aan het Rijksherbarium), door hem gevonden in augustus 1939 bij Plombières en door hem toen *Galera camerina* genoemd. Al deze vondsten heb ik vergeleken met het typemateriaal van *Galerina ampullaceocystis*, door Orton (7) in 1960 als nieuwe soort beschreven en door mij te leen gekregen van Kew Herbarium. Het

resultaat was, dat *Galerina ampullaceocystis* in alle (met name alle mikroskopische) kenmerken volmaakt identiek was met het materiaal uit het Rijksherbarium, mijn eigen materiaal, het materiaal van Josserand en de soort die al in 1935 door Kühner beschreven was onder de naam *Galera camerina*. Het ging er toen alleen nog maar om, wat de korrekte naam voor deze soort moest zijn (4). In hoofdzaak komt het op het volgende neer:

Kühner (5) had zelf al een vraagteken gezet achter de door hem gegeven naam. Op de fraaie afbeelding, die Fries (3) van deze soort geeft, is namelijk geen spoor van een ring of velum te zien. Singer (9) verving de naam *Galera camerina* sensu Kühner door *Galerina pseudocamerina*, doch deze herdoop is ongeldig, daar geen latijnse diagnose werd gegeven. Eerder had Kühner (6) de soort ook al herdoopt, als *Galerina josserandii*, echter ook zonder latijnse beschrijving en daarmee was ook deze naam ongeldig. Smith en Singer (10) gaven wél een latijnse beschrijving van *G. pseudocamerina*, maar deze verschilt in meerdere opzichten van de boven beschreven soort (grotere sporen, cheilocystiden iets anders van vorm en met slechts 6-9 μ m brede buikige basis, steel niet donkerder naar de basis toe, geen meelgeur). Barkman (1) gaf dan ook terecht in zijn tabel (p. 55) alleen aan, dat *G. pseudocamerina* overeenkomsten vertoont met *G. camerina* sensu Kühner. Later herzag Barkman (2) bovendien en eveneens terecht zijn eerder (1) gegeven mening, dat *G. pseudocamerina* hetzelfde is als *G. cinctula* Orton. Deze laatste twee soorten, waarop ik hier niet verder zal ingaan, zijn verschillend (o.a. zijn de sporen van *G. pseudocamerina* volgens Smith en Singer "very finely marbled" en die van *G. cinctula* duidelijk ruw, zoals ik zelf heb kunnen vaststellen aan materiaal van het Rijksherbarium, eigen materiaal en het typemateriaal, ontvangen van Kew Herbarium).

De door mij boven beschreven soort staat in de determinatietabel van Barkman (1) op p. 62 duidelijk beschreven als *Galerina larigna* Singer, en op p. 56 ziet men, dat Barkman *G. ampullaceocystis* als een synoniem beschouwde. Dit is alleszins begrijpelijk - en in 1970 (2) argumenteerde Barkman dit nog eens - daar Smith en Singer (10) zelf zeggen, dat *G. larigna* eigenlijk identiek is met *G. ampullaceocystis*. Het enige verschil zou zijn, dat de cheilocystiden van de laatstgenoemde soort iets dikkere buikige bases hebben. Dr. Bas was zo vriendelijk het typemateriaal van *G. larigna* uit Leningrad op te vragen en ziet: de cheilocystiden bleken totaal anders te zijn (fig. 2) dan die van de door Smith en Singer als *G. larigna* beschreven soort en ook van die van de al door Kühner als *G. camerina* beschreven soort en van de hierboven nog eens opnieuw aangegeven soort. Deze moet dus *G. ampullaceocystis* heten, daar de andere, hierboven genoemde namen óf ongeldig zijn gepubliceerd óf (*G. pseudocamerina*) betrekking hebben

op een andere soort.

Literatuur:

1. Barkman, J.J. (1969). Het geslacht *Galerina* in Nederland. *Coolia* 14: 49-86.
2. Barkman, J.J. (1970). Aantekeningen over *Galerina*. *Coolia* 14: 139-144.
3. Fries, E. (1884). *Icones selectae Hymenomycetum Sueciae* Pl. 114, fig. 2.
4. Kits van Waveren, E. (1973). *Galerina ampullaceocystis* P.D. Orton, *Galerina cinctula* P.D. Orton and *Galerina larigna* Singer. *Proceedings Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Series C*, 76: 392-405.
5. Kühner, R. (1935). Le genre *Galera*. *Encyclopédie de Mycologie* 7. Paris.
6. Kühner, R. (1956-1957). Compléments à la "Flore analytique". Espèces nouvelles, critiques ou rares *Naucoriacées*, *Coprinacées* et *Lépiotacées*. *Supplement Bulletin de la Société des Naturalistes d'Oyonnax* 10-11: 3-56.
7. Orton, P.D. (1960). New check list of British Agarics and Bolets Part III. *Transactions of the British mycological Society* 43: 159-439.
8. Singer, R. (1941). *Cortinariaceae novae et minus cognitae. Notulae systematicae Sectionis Cryptogamarum*, Leningrad 5: 92-100.
9. Singer, R. (1951). The "Agaricales" (Mushrooms) in modern taxonomy. *Lilloa* 22: 5-823.
10. Smith, A.H. & Singer, R. (1964). A monograph of the genus *Galerina* Earle. New York.

=====